Ses Bilgisi — Deneme

Akıllı Soru · 06.11.2026 · 5 soru

Bir yazı sistemini incelerken ses ile onu gösteren işareti aynı şey saymamak gerekir. Türkçede 29 ses ve bu sesleri gösteren 29 harf bulunur. Harfler belli bir sıraya dizildiğinde, sesleri yazıda göstermeye yarayan bir bütün meydana gelir. Bu nedenle ses, harf ve alfabe kavramları birbirinden ayrılarak değerlendirilmelidir.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Harfler, Türkçedeki sesleri yazıda göstermeye yarayan işaretlerdir.

B) Alfabe, Türkçedeki seslerin kendisinden oluşan bir bütündür.

C) Türk alfabesinde 29 yerine 8 harf bulunur.

D) Türkçedeki 8 ünlü, alfabedeki bütün harfleri oluşturur.

E) Harflerin sıralanması, alfabe kavramıyla ilişkisizdir.

“Alfabe (abece)” sözü, yazı düzenindeki belirli bir bütünü adlandırır. Bu bütün, dildeki sesleri göstermek üzere belirli bir sırayla dizilen işaretlerden oluşur. Türkçe için bu işaretlerin toplamı ile seslerin toplamı 29 olarak verilir. Bu toplam içinde dört kalın, dört ince nitelikli bir grup vardır.

2. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Alfabe, belirli sırayla dizilmiş işaretlerden oluşur.

B) Alfabenin temel işlevi dildeki sesleri göstermektir.

C) Türkçede sesleri gösteren işaretlerin sayısı 29’dur.

D) Türk alfabesinde 29 harf bulunur.

E) Türkçedeki 29 sesin tamamı ünlüdür.

I. Ankara'da “Bir dildeki sesleri gösteren, belli bir sıraya göre dizilmiş harflerin bütününe alfabe (abece) denir.” açıklaması yapıldı. II. Türk Dil Kurumunun yayımladığı çalışmada “Türkçede 29 ses ve bu sesleri simgeleyen 29 harf vardır.” bilgisi verildi. III. İzmir'de “Türkçede 4 tanesi kalın, 4 tanesi ince olmak üzere toplam 8 tane ünlü harf vardır” cümlesi tahtaya yazıldı. IV. Öğrenci, “Dildeki seslerin her birini gösteren işaretlere harf adı verilir.” cümlesini okurken başlayacak sözcüğünü başlıyacak biçiminde söyledi. V. Bursa'da “Türkçede 29 ses ve bu sesleri simgeleyen 29 harf vardır.” cümlesi kayda geçirildi.

3. Numaralanmış cümlelerin hangisinde ünlü daralmasıyla ilgili yanlışlık vardır?

A) I.

B) III.

C) V.

D) IV.

E) II.

I. Türkçede 29 ses ve bu sesleri simgeleyen 29 harf vardır. II. Çocuk, kitabı masanın üzerine bıraktı. III. Türk alfabesinde 29 harf bulunur. IV. Bir dildeki sesleri gösteren harflerin bütünü alfabe olarak adlandırılır. V. Türkçede dört kalın, dört ince olmak üzere toplam 8 ünlü harf vardır.

4. Numaralanmış cümlelerin hangisinde, sözcük kökünün sonundaki sert ünsüzün ünlüyle başlayan ek alması sonucunda değişmesi görülmektedir?

A) III.

B) I.

C) IV.

D) II.

E) V.

I. Türkçede 29 ses ve bu sesleri simgeleyen 29 harf vardır; “kitap” sözcüğü ek alınca “kitabı” biçimine dönüşür. II. Bir dildeki sesleri gösteren, belli bir sıraya göre dizilmiş harflerin bütününe alfabe denir; “ağaç” sözcüğü ek alınca “ağacı” olur. III. Türk alfabesinde 29 harf bulunur; “renk” sözcüğü ek alınca “rengi” biçimini alır. IV. Dildeki seslerin her birini gösteren işaretlere harf adı verilir; “kanat” sözcüğü ek alınca “kanadı” olur. V. Bir dildeki sesleri gösteren, belli bir sıraya göre dizilmiş harflerin bütününe alfabe denir; “yurt” sözcüğü ek alınca “yurudu” biçimini alır.

5. Numaralanmış cümlelerin hangisinde ünsüz yumuşamasıyla ilgili yanlışlık vardır?

A) IV.

B) III.

C) I.

D) II.

E) V.

Cevap Anahtarı

1. A	2. E	3. D	4. D	5. E

Çözümler

1. Parçada ses ile bu sesi yazıda karşılayan işaretin farklı olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle harflerin sesleri yazıda gösteren işaretler olduğu sonucuna ulaşılır. B seçeneği ses ile harfi aynılaştırdığı, C ve D seçenekleri sayı ilişkisini bozduğu, E seçeneği ise harflerin sıralanmasıyla alfabe arasındaki bağı reddettiği için yanlıştır.

2. Parçada toplam 29 ses ve bunları gösteren 29 işaret bulunduğu, ayrıca dört kalın ve dört ince olmak üzere ayrı bir grubun yer aldığı belirtilmektedir. Bu bilgiler, seslerin tamamının ünlü olduğu sonucunu desteklemez; tersine ünlülerin toplamı sekizdir. A seçeneği ise alfabetik yapının sıralı işaretler bütünü olduğunu doğru biçimde yansıtır.

3. D cümlesindeki başlayacak sözcüğü, başlamak fiilinin doğru biçimidir; “başlıyacak” kullanımı ünlü daralmasını yanlış uygular. Diğer cümlelerde bu kurala aykırı bir fiil bulunmamaktadır.

4. D cümlesindeki kitap sözcüğü, iyelik eki aldığında kitabı biçimine dönüşerek ünsüz yumuşamasına uğrar. B, A, C ve E ise bu ses olayını gösteren bir kullanım içermez.

5. E cümlede sert ünsüzle biten “yurt” sözcüğündeki t sesi, ünlüyle başlayan ek alırken d’ye dönüşmeliydi; “yurudu” biçiminde ise sözcüğün kökündeki t, d ve ardından tekrar d ile karşılanmıştır. C, D, B ve A içindeki “kitabı”, “ağacı”, “rengi” ve “kanadı” biçimleri, ünsüz yumuşamasının doğru örnekleridir. Bu nedenle yanlış kullanım yalnızca E içindedir.